

نگاهی به فیلم «حبس مجرد»
ساخته محمد حسام حدادیان

شتابزدگی در استفاده از ظرفیت‌های سینمای اجتماعی

موفقیت آثاری از سینمای اجتماعی ایران که اوضاع کانون خانواده را در طبقات فرودست جامعه دستمایه قرار داده‌اند، موجی از تولید آثاری باحال و هوای «ابد و یک روز» به راه انداخت که می‌توانست در مسیری درست، کارنامه درخور اعتنایی را برای این سینما به وجود بیاورد. ولی بسیاری از پدیدآورندگان این آثار با دست‌کم گرفتن اهمیت متن و اجرای متناسب، صرفاً با تکیه بر طرحی که در آن شخصیت اصلی به‌عنوان عنوا رشد خانواده با مشکلات متعدد عاطفی و اقتصادی مواجه است، اثر دام را شکل می‌دهند. شخصیت اصلی باید خواش به برادران، خواهران و والدینش هم باشد که آنها نیز هرکدام با مشکل و مسأله‌ای دست و پنجه نرم می‌کنند و در نهایت هم غالباً با سرنوشتی ترازیک روبه‌رو می‌شوند. این رویکرد تکراری پرطرفدار به خانواده در سینمای اجتماعی، هر وقت ساختار پرداخت شده و منسجمی داشته، موفق بوده و با استقبال روبه‌رو شده و هرگاه ضعف‌هایی مخصوصاً در پرداخت روایت و بعد، کارگردانی و اجراء داشته به سرعت فرواش شده است. حبس مجرد، چهار سال پس از تولید، در شرایطی به پرده سینماهای گروه هنر و تجربه راه یافته که نمی‌تواند تجربه‌ای جدید در عرصه سینمای اجتماعی ایران به‌شمار آید. استفاده از مولفه‌های اجتماعی آشنای این سینما در سال‌های اخیر، ویژگی مهم و درخوری برای اولین تجربه محمد حسام حدادیان به‌شمار نمی‌آید چراکه شخصیت‌های اصلی پیش از آن‌که در متن معرفی شده و با مخاطب ارتباط موثری برقرار کنند، در جوه دراماتیک اثر جای می‌گیرند و به همین دلیل هم صرفاً در حد تیپ باقی می‌مانند.

وحید به‌عنوان شخصیت اصلی، با همسرش سازگاری ندارد و می‌خواهد خانه‌اش را مخفیانه بفروشد و از ایران برود، علی و پری، برادر و خواهرهایش هم هرکدام توقع و مشکلی دارند و از سوی دیگر مادر پیرشان پیهمه هم به کمک و پرستار احتیاج دارد. رفتن وحید این سؤال را ایجاد می‌کند که چه کسی قرار است از مادر مراقبت کند؟ اما همه اینها در حد طرح مسأله باقی می‌ماند. گفت‌وگوهای طولانی وحید با مادر، برادر و خواهرش گرچه حاوی اطلاعاتی است که شناخت مخاطب را از او بیشتر می‌کند اما به‌دلیل طولانی و کشدار بودن گفت‌وگوها، اطلاعات لازم‌لایه‌ای حرف‌های طرح شده گم می‌شود و نمی‌تواند شخصیت‌ها را به باور مخاطب نزدیک کند. در نیمه دوم اثر و از جایی که علی برای فروش خانه اقدام می‌کند و به‌طور مستقیم با موانع پیش رو مواجه می‌شود، قرار بوده ضرباهنگ اثر تندتر و تاثیرگذارتر باشد اما ضعف کارگردانی در سکانس‌های سرگردانی وحید در راه پله ساختمان و میزانشن‌های شتاب‌زده غیر موثر، مانع تحقق آن شده است. شخصیت درونی وحید نوعی آرامش ظاهری را در او ایجاد کرده که اگر در برخورد با شخصیت‌های دور و نزدیک اطرافش منطق داستانی قابل‌قبول‌تری هم داشت، می‌توانست به‌عنوان شخصیتی متفاوت در سینمای اجتماعی این روزهای سینمایی ایران مورد توجه قرار بگیرد اما فیلمساز از ظرفیت‌های چنین شخصیتی برای رسیدن به اثری درونگرا با مایه‌های نهفته‌ای از عصیان-که جلوه‌هایی از آن را در برخورد علی با جوان راننده وانت می‌بینیم- استفاده موثری نمی‌کند. به همین دلیل هم تاکید او بر درونگرایی دردسرساز علی، باورپذیر نمی‌شود.

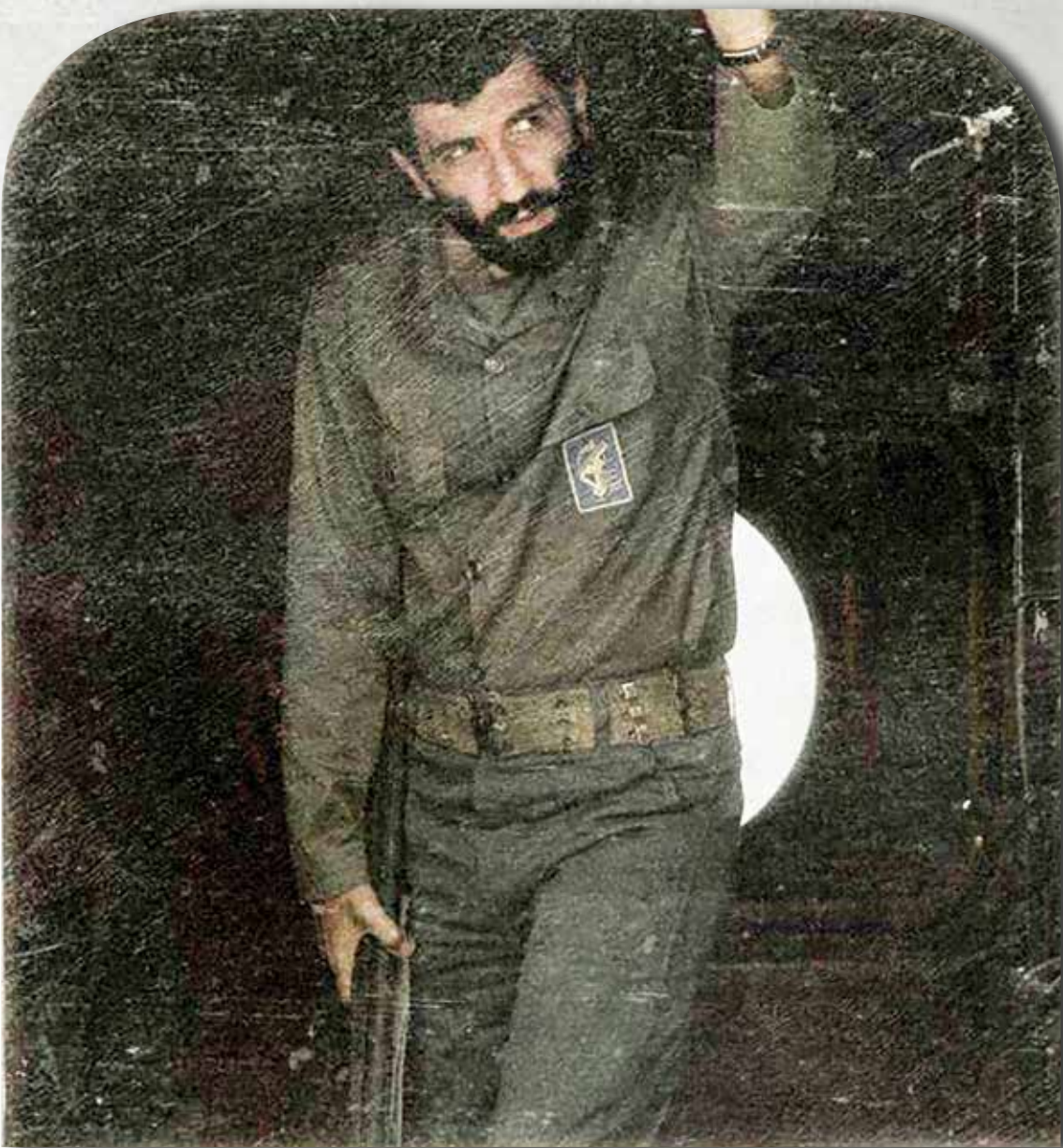
شاید پایانه باز حبس مجرد که می‌خواهد بر حبس خودخواسته شخصیت‌های قصه تاکید کند، مهم‌ترین نقطه‌قوت آن باشد، چراکه بار آوار حادثه و خشونت بر سر شخصیت‌های اصلی باید در جایی سبک‌تر می‌شد تا آدم‌های حاضر در صحنه، فرصتی برای فکر کردن و بازگشت به گذشته خویش پیداکنند.

با اکران دو فیلم «شور عاشقی» و «روایت ناتمام سیما» و خارج شدن فیلم کمدی «قله‌ک» از اکران، سینما به استقبال ایام محرم رفت. شور عاشقی که در آستانه ماه محرم روی پرده رفته، فیلمی درباره وقایع پس ازروز عاشوراست. دارپوش یاری که پیش از این مستند کرپلا، جغرافیای یک تاریخ را کارگردانی کرده بود در این فیلم به وقایع پس از واقعه عاشورا پرداخته است؛ وقایعی که اسرا از شام تا کرپلا تجربه می‌کنند. یاری در این

سینماهای کشور به استقبال محرم رفتند

سالروز ربوده‌شدن حاج احمد متوسلیان و دیپلمات‌های ایرانی در لبنان فرصتی است برای توجه به ظرفیت‌های جذاب سینما در ترویج فرهنگ مقاومت

غبارزدایی قهرمانان تاریخ‌ساز

مانند موسسه اوج تهیه و تولید می‌شود و نهادهای مسئول دولتی ازجمله سازمان سینمایی با حوزه هنری به اندازه چنین نهادهای غیردولتی در زمینه تولید آثار استراتژیک نقش آفرینی محسوسی ندارند.

همه کارنامه سینمای ایران در تصویرسازی از قهرمانان نظامی و دفاعی، به لحاظ کمی و کیفی هنوز دارای نمره ممتازی نیست، به این دلیل که تعداد قهرمانان این روزهای سراسر دشواری، محدود به همین محدود چهره‌هایی نیست که تاکنون مورد توجه فیلمسازان قرار گرفته است. از سوی دیگر گرچه خوشبختانه سال‌هاست که جنگ سخت و زیرکی در مرزهای ایران به پایان رسیده، اما نمی‌توان از حضور مردان میدان ایرانی در محور مقاومت، همچنین تحمیل جنگ نرم و سایبری از سوی دشمنان که هنوز ابعاد ناشناخته‌ای دارد و سینما می‌تواند در روشنگری و تبیین آن گام بردارد، غافل شد.

گنجینه‌های ملی

در یک دهه گذشته فیلم‌هایی مانند «ایستاده در غبار»، «چ»، «موقعیت مهدی»، «غریب»، «منصور» و... که شخصیت اصلی هر کدام از آنها یک فرمانده یا قهرمانی از هشت سال دفاع‌مقدس بوده، دراین عرصه تلاش‌هایی کردند و ادامه حیات چنین تولیداتی با هدف پیاده‌سازی سیاست‌های کشور در قالب سینمای استراتژیک ضرورت دارد. گفتنی است که بیشتر تولیدات سینما استراتژیک توسط سازمان‌های جدیدالتاسیس

فیلم از بازیگران جوان و کمتر شناخته‌شده بهره گرفته است. شهره موسوی، مهدی زمین‌پرداز، پیام احمدی‌نیا، سیامک صفری و علیرضا استادی ازبازیگران این فیلم هستند. روایت ناتمام سیما سومین ساخته بلند سینمایی علیرضا صمدی هم که دو سال پیش اولین حضور خود را در جشنواره چهل‌ویکم فجر رقم زد، به معضلات اجتماعی می‌پردازد. صمدی در این فیلم از دریچه رسانه به مسأله پرداخته و

ماجرای یک روان‌شناس را روایت می‌کند که به‌واسطه یک خبر نادرست در فضای مجازی، زندگی حقیقی او دچار مشکل می‌شود. آزاده صمدی و حامد کمیلی بازیگران این فیلم هستند. همچنین فیلم قله‌ک به کارگردانی و تهیه‌کنندگی مصطفی شایسته که به تازگی در سینماهای کشور روی پرده رفته بود از جمعه ۱۵ تیر ۱۴۰۳ ساعت ۲۰ در بخش «سینما آنلاین» فیلم‌نت اکران آنلاین خود را آغاز می‌کند.

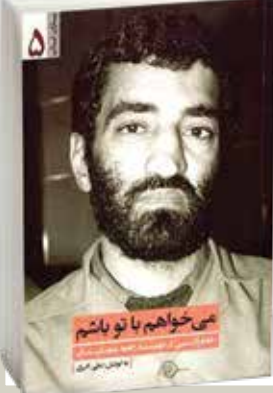
جشنواره فیلم فجر حضور داشت و سیمرغ بلورین بهترین فیلم جشنواره فیلم فجر ۱۳۹۴ را از آن خود کرد. هادی حجازی‌فر در این فیلم به‌خوبی نقش احمد متوسلیان را بازی می‌کرد که در دوره‌ای از تاریخ پس از انقلاب، در منطقه پاهو حضور پیدا کرده بود. گرچه «ایستاده در غبار» روایتی متفاوت از احمد متوسلیان است و برای تماشاگر کشش دراماتیک ایجاد می‌کند و ادوار مختلف زندگی متوسلیان، از فرماندهی لشکر تا مفقودالآثر شدن را به تصویر کشیده، ولی سرنوشت حاج احمد و در مجموع چهار دیپلمات ربوده‌شده در تاریخ ۱۴ تیرماه ۱۳۶۱ در مسیر طرابلس به بیروت، حتی همین امیدهایی که تا سال‌های اخیر برای زنده‌بودن این قهرمان وجود داشت، همگی ارزش دراماتیک بسیاری دارد و علاوه بر این‌که می‌تواند به یک اثر سینمایی فاخر تبدیل شود، این ظرفیت را دارد که ثابت کند مقاومت یک مکتب و یک ارزش فرهنگی است. در بعد دیگری از این ماجرا نیز بیننده فیلمی در خصوص فرمانده متوسلیان، به‌عنوان شخصیت اصلی قصه که تمام معیارهای یک قهرمان را برای تصویر شدن روی پرده سینما دارد، مضاف بر این‌که داستانش هنوز زنده است، باخودآگاه درگیر مطالبه‌گری برای روشن‌شدن سرنوشت هموطنان ربوده‌شده خود می‌شود و شاید همین انگیزه‌ای باشد تا وی به‌کلی روی مسأله محور مقاومت حساس شود و آگاهی بیشتری به دست آورد.

غفلت از ظرفیت اکران در محور مقاومت

در این میان نکته‌نماند که وقتی اتفاق مهمی مانند ربوده‌شدن یکی از فرماندهان نظامی کشور و همراهانش که طبیعتاً دارای ابعاد بین‌المللی نیز هست، سوژه یک فیلم سینمایی می‌شود، مدیران فرهنگی و عوامل تولید فیلم باید تمام تلاش خود را برای نمایش آن اثر، حداقل در کشورهای محور مقاومت می‌کردند تا چنین فیلم فاخری به هدف نهایی خود برسد و به‌نوعی دین سینمای ارزشی در حق یک قهرمان ملی به‌طور کامل ادا شود. گرچه مهدی‌آقا گفته بود که برای اکران فیلم در لبنان تلاش‌هایی شده، اما پس از آن خبر موثقی از تحقق چنین اتفاقی به گوش نرسید. چنین فیلم‌هایی با مضامین گرهِ‌خورده با کشور و جالش‌های محور مقاومت، حتی به‌تنهایی این قابلیت را دارند که موجب وحدت بیشتر کشورهای محور مقاومت شوند و در ادامه نزدیکی فرهنگی امت اسلامی را در پی داشته باشند.

آشنایی با یک ناشر دغدغه‌مند

اگر سینماگری کمر همت برای ساخت آثاری استراتژیک با محوریت قهرمانان ایرانی در محور مقاومت بسته باشد، قطعاً برای یافتن داده‌هایی که بتواند بر اساس آن فیلمسازی کند، سراغ انواع منابع از جمله کتاب‌هایی که در این زمینه و برای معرفی چنین چهره‌هایی تولید شده، خواهد رفت. یکی از ناشران موفق که مجموعه قابل اعتنایی از زندگینامه‌ها و روایت‌های مستند از زندگی و دلاوری‌های فرماندهان نظامی ایرانی، چه در دوران دفاع‌مقدس، چه در جریان مبارزات محور مقاومت تهیه کرده، انتشارات «روایت ۲۷ بعثت» وابسته به مرکز مطالعات پژوهشی ۲۷ بعثت سپاه محمد رسول... (ص) است. تنوع کتاب‌های این انتشارات و دقت آنها در صحت داده‌هایی که عرضه می‌کنند، آنها را به یکی از مراجع مهم برای مطالعه در زمینه زندگنان تبدیل کرده است. این انتشارات تاکنون بالغ بر ۸۰ کتاب روایت‌محور منتشر کرده که هم شامل زندگی‌شدهای دفاع‌مقدس و مدافعان حرم می‌شود، هم تجربیات جانبازان را دربر می‌گیرد. اسمال با پایان نمایشگاه کتاب تهران نیز انتشارات ۲۷ بعثت یکی از ناشران پر فروش در نمایشگاه بود و فهرستی از کتاب‌های پرتیرافارش را منتشر کرد. نخستین عنوانی که در این فهرست به چشم می‌خورد، کتاب «آرمان عزیز» از مجید محمدولی، درباره زندگی شهید آرمان علی‌وردی، طلبه بسیجی است که آبان ۱۴۰۱ در جریان ناآرامی‌های آن مقطع به شهادت رسید.

زندگی پرفرازونشیب همسر شهید را از زبان خودش مرور می‌کنیم: چنین اثری قطعاً دربردارنده اطلاعات مفیدی برای تبدیل رخ به اثر سینمایی است. انتشارات روایت ۲۷ بعثت کتاب «ماه تمام» را نیز به زندگی شهید همت اختصاص داده و براساس مدارک و مستندات، حیات مجاهدانه این معلم بسیجی شهید را روایت می‌کند. این کتاب به قلم گلملی بابایی که نامی آشنا برای مخاطبان ادبیات مقاومت محسوب می‌شود، تألیف شده و با وجود این که هنوز فیلمی در این خصوص ساخته نشده، ولی این کتاب دارای محتوای مناسبی برای کسب اطلاع از زندگی این شهید بزرگوار است.

فعال ضدصهیونیستی در هیات انتخاب جشنواره فیلم کوثر

با حکم ناصر باکی‌ده، دبیر پنجمین جشنواره بین‌المللی فیلم کوثر، اعضای هیات انتخاب بخش مسابقه سینمای بین‌الملل جشنواره معرفی شدند. اعضای هیات انتخاب بخش مسابقه سینمای بین‌الملل پنجمین جشنواره بین‌المللی فیلم کوثر متشکل از غزاله سرلک مدیر فرهنگی و فعال سینمایی در بخش بین‌الملل، غلامرضا منتظلی رئیس مؤسسه افق نو، کارشناس ارشد رسانه و دیپلمات سابق ایران و جان جیمز یوبل فعال سیاسی ضدصهیونیستی و محقق و پژوهشگر آمریکایی با حکم ناصر باکی‌ده معرفی شدند.

جشنواره فیلم کوثر که با هدف نشان دادن توانمندی جامعه زنان کشور برگزار می‌شود در بخش بین‌المللی خود نگاهی استراتژیک به موضوع زنان کشورهای حوزه مقاومت دارد. پنجمین جشنواره بین‌المللی فیلم کوثر ۳۱ تیر اسمال توسط «بنیاد آیه‌های ایثار و تلاش» با همکاری شهرداری تهران، مؤسسه تصویر شهر، معاونت امور زنان و خانواده ریاست جمهوری، سازمان امور سینمایی، بنیاد شهید و امور ایثارگران و صداوسیما جمهوری اسلامی ایران، با دبیری ناصر باکی‌ده در تهران برگزار می‌شود.

مخالفت ۴ تشکل صنفی سینما با آیین نامه نمایش

چهار تشکل صنفی سینما متشکل از شورای عالی تهیه‌کنندگان سینمای ایران، انجمن کارگردانان سینمای ایران، انجمن سینما‌داران ایران و انجمن پیش‌کنندگان ایران در متنی مشترک اعلام کردند که آیین‌نامه شیوه نمایش سینمایی که منتشر شده بدون نظر نهایی آنان بوده است. در متن منتشر شده آمده است: «به نام خدا، به این وسیله به اطلاع می‌رساند، آیین‌نامه شیوه نمایش سینمایی صادره توسط سازمان سینمایی که در تاریخ هشتم تیرماه با وجود اعلام نظرات انتقادی صنف‌و مربوطه در ماه‌های گذشته، نسخه نهایی آن بدون مشاهده و نظرخواهی از آحاد و ذی‌نفعان حرفه هنر- صنعت سینما انتشار عمومی یافته، قابل قبول نبوده و اعضاکنندگان ذیل مخالفت صریح خود را با برخی از مفاد آن اعلام می‌دارند. بدیهی است روشنگری در باب معایب و مشکلات به‌زودی توسط اصناف و آحاد سینماگران اعلام خواهد شد.» آیین‌نامه شیوه نمایش سینمایی هفته گذشته در روز انتخابات منتشر شد و تاکنون واکنش‌های مختلفی را از سوی سینماگران به‌دنبال داشته است.